

Nr 1

Utrikesutskottets utlåtande i anledning av motioner om en allmän och total avrustning.

I en i första kammaren av herr Adolfsson väckt motion, nr 355, och en i andra kammaren av herr Hermansson m. fl. väckt likalydande motion, nr 427, vilka hänvisats till utrikesutskottet, föreslås

dels att riksdagen i skrivelse till regeringen begär initiativ i Förenta Nationerna och på annat sätt för att befordra tanken att skapa nedrustningszoner som ett led i ansträngningarna att uppnå allmän och total avrustning,

dels att riksdagen i skrivelse till regeringen begär tillsättandet av en nedrustningskommitté med uppgift att följa utvecklingen på nedrustningens område och studera och analysera aktuella nedrustningsförslag samt att konkret undersöka hur en nedrustning i vårt land kan genomföras och vilka konsekvenser den skulle ha.

Beträffande motiveringen till motionärernas yrkande får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet vill — utan att närmare ingå på möjligheterna att förverkliga planerna på en allmän och fullständig nedrustning — i vad avser det förstnämnda av motionärernas yrkanden erinra om motionerna i samma ämne vid föregående riksdag, vilka icke föranledde någon riksdagens åtgärd (UU 1965:3). I utskottets utlåtande hänvisades till vissa förutsättningar som från svensk sida i olika sammanhang angivits såsom erforderliga för att ett svenskt deltagande i en kärnvapenfri zon skulle kunna aktualiseras. Motsvarande villkor torde med ökad styrka få anses gälla i fråga om ett eventuellt svenskt deltagande i planer på en zon med en ännu mer ambitiös målsättning — en nedrustningszon.

Utskottet konstaterar, att Sverige under det senaste året gjort en aktiv insats i samband med nedrustningssträvandena inom Förenta Nationernas ram, särskilt i fråga om förhandlingarna i Genève. Det må erinras om att Sverige bl. a. tagit initiativ syftande till att underlätta ingåendet av en överenskommelse om fullständigt stopp för alla kärnvapenprov; en av de från svensk sida uppställda förutsättningarna för medverkan i kärnvapenfria zoner. Arbetet på att få till stånd ett system av seismiska stationer ägnade att underlätta ett fullständigt provstoppsavtal bedrivs vidare med sikte på att under våren behandla frågan vid en internationell konferens i Stockholm.

Vid tillsättandet av 1965 års försvarsutredning beaktades även nedrustningsaspekten särskilt. Enligt direktiven skall utredningen sålunda »vid sina överväganden av krigsmaktens sammansättning beakta de internationella förhandlingarna om nedrustning. För vårt lands vidkommande är det — vid sidan om andra relevanta krav — angeläget att eftersträva en sådan uppbyggnad av krigsmakten att Sveriges möjligheter att snabbt medverka i en allmän internationell nedrustning underlättas.»

I direktiven uttalas jämväl, att »gestaltningen av stormakternas kärnvapenpolitik och i anslutning härtill frågan om begränsning av kärnvapnens spridning samt Förenta Nationernas möjligheter till fredsbevarande insatser är vidare några av de frågor som utredningen bör ägna ingående uppmärksamhet. Utredningen bör så långt det är möjligt söka belysa hur de således konstaterade eller bedömda internationella förhållandena återverkar på det nordiska områdets och därvid speciellt Sveriges säkerhetspolitiska situation.»

Vad beträffar den andra punkten i motionärernas förslag — tillsättandet av vad man kallar en nedrustningskommitté med parlamentarisk representation — vill utskottet anföra följande.

Sverige är den enda obundna europeiska stat som deltagar i arbetet inom Förenta Nationernas nedrustningskommitté i Genève. De organisatoriska arrangemangen för handläggning av nedrustningsfrågor betingas främst av en strävan att göra detta deltagande så effektivt som möjligt. Förutom den handläggning av nedrustningsfrågor som sker i utrikesdepartementet och vederbörande försvarsmyndigheter, har uppgiften att följa utvecklingen på nedrustningens område samt studera och analysera aktuella nedrustningsprojekt m. m. i största utsträckning koncentrerats inom den nedrustningsdelegation, som tillsattes år 1962 i samband med att Sverige kom att ingå i Genève-kommittén. Denna delegation är i verksamhet även under de tider då Genève-förhandlingarna ligger nere. Delegationen består av tio personer; tre av dessa är ledamöter av riksdagen, däribland delegationens ordförande. Genom att delegationen konstituerats såsom på en gång ett utrednings- och ett förhandlingsorgan vinnes fördelen att dess medlemmar — däribland de parlamentariska representanterna — har möjlighet att följa nedrustningsfrågorna även vid själva förhandlingarna.

Utskottet hemställer med hänvisning till vad sålunda anförts,

att motionerna I: 355 och II: 427 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 17 februari 1966

På utrikesutskottets vägnar:

BIRGER LUNDSTRÖM

Närvarande:

från första kammaren: herrar Lundström, Georg Petterson, Bengtson, Axel Andersson*, Möller, Palm, fröken Mattson och herr Hernelius;

från andra kammaren: fru Renström-Ingenäs, herrar Kärlander, Ohlin*, Bohman, Skoglund, Allard*, Gustafson i Göteborg* och Wahlund.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.